Ergamaan Ilma namaa irraa taâ€™uu

Description

Dhalli namaa jireenya keessatti hogganaa hordofee milkaaâ€™innatti bahu barbaada. Hogganaan namoonni hordofan kunis akkuma isaanii kan nyaatu, dhuguu, uffatuu fi rafuu taâ€™uu qaba. Taâ€™uu baannan, uumama sanyii isaanii irraa adda taâ€™e fi amalli isaa amala isaanii waliin kan hin deemne akkamitti hordofu? Hordofuu jechuun wanta namni suni hojjatu ilaalun hojjachuudha. Namoonni dhugaa kana hin hubanne dur irraa kaase, â€œRabbiin maaliif malaykaa ergamaa godhee hin ergine?â€• jechuun Ergamtoota Rabbii faallessu. Rabbiin osoo malaaykaa erge akkamitti malaaykaa kana hordofuu? Uumamni malaaykaa fi namaa garagara. Malaaykan hin nyaatu, hin dhugu, hin fuudhu. Ilmi namaa immoo kana hunda godha. Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aalaa) haala ilma namaa akkana jechuun ibsa:

وَمَا مَنَعَ ٱلنَّاسَ أَن يُؤْمِنُوٓا۟ إِذْ جَآءَهُمُ ٱلْهُدَىٰٓ إِلَّآ أَن قَالُوٓا۟ أَبَعَثَ ٱللَّهُ
بَشَرًا رَّسُولًا ﴿٩٤﴾

â€œ**Namoonni yommuu qajeelchi isaanitti dhufu, â€œSila Rabbiin ilma namaa Ergamaa godhee ergaa?â€• jechuu malee homtuu amanuu irraa isaan hin dhoorgine.â€•** Suuratu Al-Israa 17:94

Kana jechuun namoota baayâ€™ee qajeelchi (kitaabni fi Ergamaan) Rabbiin irraa yommuu isaanitti dhufu, wanti amanuu fi ergamtoota hordofuu irraa isaan dhoowwe ilaalcha badaa fi jecha isaanii kana: â€œSila Rabbiin ilma namaa Ergamaa godhee ergaa?, Maaliif Malaayka hin erginee?â€•. Rabbiinis akkana jechuun deebii isaaniif kenna:

قُل لَّوْ كَانَ فِي ٱلْأَرْضِ مَلَٰٓئِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا
عَلَيْهِم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ مَلَكًا رَّسُولًا ﴿٩٥﴾

Jedhi, â€œOsoo dachii keessa Malaaykonni tasgabbaaâ€™anii deeman kan jiraatan taâ€™ee, silaa samii irraa Malaaykaa Ergamaa goone isaan irratti buufnaa turre.â€• Suuratu Al-Israa 17:95

Malaykaan kan ergamuu malaaykotaa qofaaf akka taâ€™e Rabbiin ni beeksisa. Sababni isaas, osoo Malaaykan namootatti ergamee, silaa namoonni haala irratti uumameen malaykaa kana arguu hin dandaâ€™an.[1] Malaykoonni uumamni isaanii kan namootaa irraa adda kan taâ€™e fi guddinni isaanii kan nama sodaachisudha. Rabbiin nabiyyoota qofa haala malaaykan irratti uumame arguu irratti isaan dandeesise. Kanaafu, namoonni malaykaa suuraa irratti uumame arguu fi isa waliin haasawu hin dandaâ€™an. Rabbiin akkana jedha:

﴿وَقَالُوا۟ لَوْلَآ أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ ۖ وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكًا لَّقُضِىَ ٱلْأَمْرُ ثُمَّ لَا يُنظَرُونَ ﴿٨﴾
وَلَوْ جَعَلْنَٰهُ مَلَكًا لَّجَعَلْنَٰهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِم مَّا يَلْبِسُونَ ﴿٩﴾﴾

â€œ**Ni jedhan â€œMaaliif Malaaykan isa irratti hin buufamin?â€• Osoo malaaykaa buufne silaa dhimmichi ni murteefama;ergasii yeroon isaaniif hin kennamu ture. Odoma malaayka isa gooneyyuu, silaa dhiira isa taasifna, waan isaan walitti fakkeessan isaan irratti walfakkeessinaa turre.â€•** Suuratu Al-Anâ€™aam 6:8-9

Maaliif Malaaykan nabiyyii irratti hin buufamin? jechuun warri kafaran gaafatan. Osoo malaaykaa buufne silaa dhimmichi ni murteefama. Ibn Abbaas ni jedha: â€œOsoo malaaykaa suuraa inni irratti uumame arganii silaa ni duâ€™u. Isa ilaalu waan hin dandeenyef.â€• Hasanii fi Qataadan ni jedhan: adabbii isaan balleessun ni baduu turan. Sababni isaas, nama mallattoo barbaade, ergasii mallattoon tuni mulâ€™atte yoo amanuu dide, Rabbiin yeroma san ni balleessa. â€œ**Ergasii yeroon isaaniif hin kennamu ture**.â€• Kana jechuun hin tursiifaman.

â€œ**Odoma malaayka isa gooneyyuu, silaa dhiira isa taasifnaâ€¦â€•** -Malaayka suuraa isaa irratti isa arguu hin dandaâ€™an, jismii (qaama) erga taâ€™een booda malee. Sababni isaas, uumamni hunduu sanyii isaa waliin taaâ€™utti ni gammada, sanyii isaa kan hin taane irraa immoo ni dheessa. Osoo Rabbiin oltaâ€™e ilma namaatti malaayka ergee, silaa isatti dhiyaachu irraa ni dheessu, isa waliin hin taaâ€™an. Dubbii isaa ni sodaatu, isa hin gaafatanâ€¦

Ammas, osoo malaaykan kuni suuraa dhiiraatin isaanitti ergamee akkana jedhu turan: â€œAti malaykaa miti. Ati ilma namaa qofa, sitti hin amannu.â€• Haala isaanii duraanitti ni deebiâ€™u turan. Malaaykonni suuraa namaatin ergamtootti dhufaa turan. Nabii Ibraahimii fi Luuxin suuraa namaatin itti dhufan. â€œ **waan isaan walitti fakkeessan isaan irratti wal fakkeessinaa turre.â€•** Kana jechuun yommuu

Ergamaan namaa isaanitti dhufu, â€œKuni nama akka keenyaati. Nama akka keenyaa hin hordofnuâ€• Jedhan. Osoo malaaykalleen suuraa namaatiin isaanitti dhufee, â€œKuni nama akka keenyaati. Kanaafu, hin hordofnu.â€• Jechuu turan. Haala kanaan ni dhamaâ€™u, isaan irratti dhimmoonni wal fakkaatu, walitti makamu.[2]

Ogummaa (Hikmaa) Ergamaan ilma namaa irraa taâ€™uu

Ergamaan gara ilmaan namaatti ergamu malaykaa osoo hin taâ€™in isaanuma keessaa nama Rabbiin filateedha. Kuni faayda fi ogummaa baayâ€™etu keessa jira. Isaan keessaa mee muraasa haa eerru:

1-**Namootaf fakkeenya taâ€™uu-** osoo malaaykan namootatti ergamee, silaa isa hordofuu fi fakkeenya isa godhachuuf ni rakkatu turan. Sababni isaas, uumamni namaati fi malaayka garagara. Namni ni nyaata, ni dhuga, ni fuudha. Malaaykonni immoo kana hundaa hin hojjatan. Osoo malaykaan namootatti ergamee waan badaa irraa isaan dhoowwe, silaa namoonni akkana isaan jechuu turan, â€œAti uumama keenya irraa adda. Hin nyaattu, hin dhugdu, hin fuutu. Wanti gara baditti si dhiibu hin jiru. Kanaafu, ajaja kee hin fudhannu.â€•

Uumaman namni jecha caalaa hojii nama ilaalun hordofu. Kanaafu, ergamaan ilma namaa irraa taâ€™uun, namoonni hojii isaa ilaalun akka fakkeenyatti isa fudhatu. Rabbin ni jedha:

لَّقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ ٱللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا۟ ٱللَّهَ وَٱلْيَوْمَ
ٱلْءَاخِرَ وَذَكَرَ ٱللَّهَ كَثِيرًا ﴿٢١﴾

â€œ**Dhugumatti nama Rabbii fi Guyyaa Aakhiraa kajeeluf ammas Rabbiin baayâ€™isee yaadatuuf Ergamaa Rabbii keessa hidhannaa (fakeenya) gaariitu isiniif jira.**â€• Suuratu Al-Ahzaab 33:21

2.Namoonni isa hodofuuf kakkaâ€™uumsa qabaachuâ€“ osoo ergamaan Malaykaa taâ€™ee, silaa namoonni jireenya keessatti fakkeenya isa godhachuuf kakkaâ€™uumsa hin qabanii turan. Sababni isaas, sanyii isaanii irraa adda kan taâ€™ee fi uumamaan isaan irraa garagara waan taâ€™eef isa hordofuu hin dandaâ€™an. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa, sanyii isaanii irraa ergamaa isaaniif erguun fakkeenya gaarii hordofuu qaban isaaniif godhe. Kanaafu, ergamaa namaa hordofuuf kakkaaâ€™umsa qabaatu. Tola kana Rabbiin haala kanaan ibsa:

﴿لَقَدْ مَنَّ ٱللَّهُ عَلَى ٱلْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُوا۟ عَلَيْهِمْ ءَايَـٰتِهِۦ
وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ ٱلْكِتَـٰبَ وَٱلْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا۟ مِن قَبْلُ لَفِى ضَلَـٰلٍ مُّبِينٍ ﴿١٦٤﴾﴾

â€œ**Dhugumatti, Rabbiin yeroo ergamaa isaan irraa taâ€™e, kan keeyyattoota Isaa isaan irratti dubbisu, isaan qulqulleessu, kitaaba fi hikmaa (sunnaa) isaan barsiisu isaan keessatti ergu**

muâ€™mintoota irratti tola ooleera. Dhugumati san dura isaan jallinna ifa bahaa keessa turanâ€•
Suuratu Ali-Imraan 3:164

Kana jechuun Rabbiin muâ€™mintoota (warroota amanan) irratti tola ooleera, yommuu ergamaa sanyii isaanii irraa taâ€™e ergu. Sanyii isaanii irraa taâ€™uun isa akka hordofan, waliin taaâ€™un akka tasgabbaaâ€™anii fi gaafi gaafatan isaan taasisa. Osoo sanyii biraa irraa taâ€™e silaa kana hunda gochuu hin dandaâ€™an. Ergamaan kuni keeyyattota Rabbii isaan irratti qaraâ€™a (dubbisa), waan gaaritti isaan ajajuu fi waan badaa irraa isaan dhoowwun lubbuu isaanii qulqulleessa. Qurâ€™aana fi sunnaa isaan barsiisa. Dhugumatti isaan kana dura jallinnaa fi dukkana keessa turan.

3.Namoonni Malaayka waliin wal-qunnamu dadhabuu- akkuma duratti jenne osoo malaaykan suuraa jalqabaa irratti uumameen isaanitti ergame, silaa isa waliin haasawu fi taaâ€™u hin dandaâ€™an. Sababni isaas, suuraan isaa suuraa namaa irraa adda kan taâ€™ee fi kan nama rifachisuudha. Kanaafu, uumama irraa dheessani fi nama rifachisu irraa akkamitti ergaa Rabbii beeku fi hubachuu dandaâ€™uu? Ergamaan isaan keessaa taâ€™uun isaaniif rahmataa fi mararfannaadha.

Guduunfaa
âž¥Malaykoonni uumamtoota Rabbiin ifa irraa isaan uume fi samii keessa jiraataniidha. Hin nyaatan, hin dhugan, wal hin horan. Rabbiin halkanii guyyaa hifannaa tokko malee gabbaru.
âž¥Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ilmaan namaatiif ergamtoota sanyii isaanii irraa taâ€™an erge. Kunis Rahmata Isaa agarsiisa.
âž¥Uumamni malaykotaa fi namootaa gargar waan taâ€™eef malaykaan ergamaa taâ€™ee namootatti hin ergamne.
âž¥ Malaykaan osoo namootatti ergamee nama fakkaate isaanitti dhufaa malee suuraa irratti uumameen isaanitti hin dhufu. Sababni isaas, namoonni suuraa inni irratti uumame ilaalu fi isa waliin dubbachuu hin dandaâ€™an
âž¥Kanaafu, warroonni malaykan maaliif hin ergamne jedhanii gaafatan, akkuma duraan of dhamaasan ni dhamaâ€™u turan.

Kitaabbilee wabii
al-aqiidatul Islaamiyyatu wa ususuhaa By Abdurahmaan Hasan Madiniyyi, fuula 344-345
[1] Tafsiira Qurxubii- 13/178
[2] Tafsiira Qurxubi-8/327-328
Tafsiira Ibn Kasiir
https://furtusammu.wordpress.com/2017/01/17/the-messengers-god-sends/

Date Created
October 31, 2018
Author
admin